

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 206. Confessarius tenetur, per se loquendo, pœnitentibus
imponere, & pœnitentes acceptare pœnitentiam, seu satisfactionem
gravitati multitudinique criminum proportionatam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

Sacram. differt. 14. c. 4. Et (praeter innumeros alios) Christianus Lupus in differt. de Indulgent. cap. 8. & 10. ubi (postquam offendit, pro lucranda Indulgentia necessaria esse) varia poenitentiae opera, quibus peccator redditur vicinus absolutioni docet, quod Poenitentiales Presbyteri, qui plena Indulgentiae diebus, nullas aut modicas poenitentias imponunt magnis peccatoribus, gravissime exorbitant, & plurimos frustrant Indulgentiae fructu. Quodque in anno Jubilaei, aut quavis alia Indulgentia, non omnes plenam, sed plurimi solum juxta suae poenitentiae, & aliorum bonorum operum merita, & quantitatem, consequuntur remissionem, prout nempe plena satisfactioni magis aut minus per illa accesserint.

2509 Ista fufius prosequi, charitas Christi urfit me, zelusque salutis animarum, ut Confessarii, & Concionatores a mentibus Christianorum falsam illam auferant persuasionem, quod seducti peccatores innumeri Indulgentias abutuntur ad impenitentiam, vel certe ad negligendam poenitentiam, cujus opera dum negligunt, peccatorum gravitatem non sentiunt, eaque proinde non emendantes, in ipsis moriuntur, & pereunt.

CAPUT COVI.

Confessarimus tenetur, per se loquendo, poenitentibus imponere, & poenitentes acseptiare poenitentiam, seu satisfactionem gravitati multitudinique criminum proportionatam.

2510 Hic etiam charitas Christi, zelusque salutis animarum urget nos ad redarguendam ex sacerdotibus Litteris, Conciliis, Patribus, Sanctis novissimis, & praecipuis Doctoribus, nimiam in poenitentibus injungendis Confessariorum remissionem, qua fit ut peccatorum infinitus numerus, dum a peccatis non revocatur frano poenitentiae salutariis, nec a pravis habitibus, peccando contractis, convenienti medicina curatur, peccata peccatis accumulat, & in peccatis perseverando, tandem pereat. Sit itaque

§. I.

Aperitio probatur ex sacris Litteris.

2511 PRIMò, quia, ut Bellarminus ait conc. 9. in Dom. 4. Advent. Scripturae sacrae, cum de poenitentia loquuntur, ubique cinerem & cilicium commemorant, & tunc plantam amarum, nunc lactum unigeniti adbibendum esse docent Hierem. 4. & 6. Mich. 4. &c.

2512 Secundò, quia Matth. 3. & Luc. 3. v. 8. Praecursor Domini aliam peccatoribus viam non demonstrat, ad fugendam venturam iram (qua sententia aeternae maledictionis post hanc vitam in reprobos fulminebitur, de qua se explicat ibidem v. 10. jam enim securis ad radicem arboris posita est. Omni ergo arbor non faciens fructum bonam, excidetur, & in ignem mittetur) aliam (itaquam) viam ipsis non demonstrat, nisi hanc, facite fructus dignos poenitentiae. Ubi Gregorius Magnus observat (hom. 20. in Evangelia) quòd non solum fructus poenitentiae, sed dignos fructus poenitentiae admonet esse faciendos. Pro cujus explicatione, sciendum est (inquit) quòd quisquis illicita nulla commisit, huic jure conceditur, ut licet utatur... At si quis in fornicationis culpam, vel fornicasse, quod est gravius, in adulterium lapsus est, tunc a se licita debet abstinere, quando se meminit & illicita perpetrasse. Neque enim par fructus boni operis esse debet ejus qui minus, & ejus qui amplius deliquit, aut ejus qui nullis, & ejus qui in quibusdara facinoribus cecidit, & ejus qui in multis est lapsus. Per hoc ergo quod dicitur, facite fructus dignos poenitentiae, uniuscujusque

consentientia convenitur, ut tanto majora acquiras bonorum operum lucra per poenitentiam, quanto graviora sibi insulit damna per culpam.

Tertio ex Act. 26. annuntiabam ut poenitentiam agerem, & converterentur ad Deum, digna poenitentiae opera faciendo. Veram igitur ad Deum conversionem comitari debet exercitium dignorum poenitentiae operum. Quid est dignorum? quae scilicet proportionata sint magnitudini, multitudinique criminum commissorum. Sic enim SS. Patres unanimi sensu semper intellexerunt, uti proxime videbitur.

§. II.

Probatur etiam ex unanimi sensu, traditioneque Sanctorum, Conciliorumque veterum ac novissimorum.

2514 Quid enim poenitentia seu satisfactio gravitati criminum esse debeat proportionata, uno ore Concilia & Sancti proclamant. Quam magna deliquimus (ait Cyprianus l. de lapsis) tam granditer desecamus... poenitentia crimine minor non sit. Et quid ibidem addit de Sacerdote poenitentiam proportionatam non imponente? peccandi (inquit) fomitem subministrat, nec comprimit delicta ille, sed nutrit... Imperitus est Medicus, qui vulnera vulnerum sinus manus parente contrectat... aperiendum est vulnus, & secundum, & putaminibus amputatis, medela fortiore curandum. Vociferetur & clamet licet aeger impatiens per dolorem, gratias agat postmodum, cum senseris sanitatem.

Clerus Rom. epist. ad Cyprian. ne sint minora remedia, quam vulnera.

2515 Basilius hom. in illud: attende tibi: attende tibi, ut pro delicti proportione, hinc quoque mutueris, ex admota tibi medela, valetudinis instauranda subsidium. Magnum est, & grave peccatum? multa opus habes confessione, lacrymis amarulentis, peracri consuetione vigiliarum, indivulso & continentis jejunio.

Chrysostomus homil. 80. ad populum Antiochenum: parem peccatis poenitentiam exhibeamus.

2516 Ambrosius ad virg. laps. grande scelus, grandem necessariam habet satisfactionem... quanta putas, & qualis necessaria poenitentia? quae aut aequet crimina, aut excedat.

2517 Hieronymus in cap. 2. Hierem. levi peccatorum sordibus maculatus, levioribus purgatur montibus. Porro peccata gravia... nec nitro, nec herbaboribus dilui possunt, sed gravioribus dormentis indigent.

2518 Augustinus serm. 34. de divers. c. 12. gravia & mortifera nisi per vehementissimam molestiam... tribulationis poenitentiae non relaxantur. Et Enchirid. cap. 67. agendam dicit poenitentiam secundum modum sui cuiusque peccati.

2519 S. Leo serm. de Octava SS. Petri & Pauli: gravis negligentia, majore satisfactio curanda est.

2520 Gregorius Pastoral. p. 3. post admonit. 30. scriptum est: potum dedit illis in lacrymis in mensura, ut videlicet uniuscujusque mensuram poenitendo compunctionis suae bibas lacrymas, quantum se à Deo meminit aruisse per culpas.

2521 S. Eligius hom. 25. majora crimina admittentibus, majora sunt admittenda remedia.

2522 Isidorus lib. 2. de divin. Offic. c. 16. quando in peccando fuit ad mala promptior mensis intentio, tanto devotior debet esse in poenitendo.

2523 Petrus Damiani opusc. de perfect. Monach. c. 2523 6. uniuscujusque quo magis gravatur offensis, eo majori gravandus est pondere satisfactiois. Et serm. 2. de S. Andrea (qui reperitur inter opera sancti Bernardi) ne tibi blandiaris, si graviter peccanti levior poenitentia, vel à nesciente, vel à dissimulante dicatur: cum purgatorii ignis perficere de-

- beat. quidquid hic minus feceris. Quia dignos poenitentiae fructus quaerit Altissimus. Licet autem non evaserit manus Omnipotentis, qui tibi plane non consulat, tibi tamen ratio magistra praesidet, quae te doceat, tantum à licitis abstinere, quantum te meminere illicita perpetrasse.
- 2526 Bernardus, seu quisquis est Author libri de modo viv. ad foror. cap. 27. secundum infirmitatem adhibenda est medicina. Gravia peccata, grandia lamenta desiderant.
- 2527 Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacram. p. 14. cap. 21. si in correctione minor est afflictio, quam in culpa fuit delectatio, non est dignus poenitentiae fructus.
- 2528 Ex ipsis, & post ipsos Magister Sentent. in 4. dist. 10. satisfactio à Joanne praecipitur, ubi ait: facite fructus dignos poenitentiae, scilicet, ut secundum qualitatem & quantitatem culpa sit qualitas & quantitas poenae. Magistrum sequuntur Albertus Magnus, & S. Thomas ibidem. Qui etiam opus. 65. de offic. Sacerd. dicit, quod per poenitentias falsas anima ad inferna trahuntur. Quodque Sacerdos cavere debeat, ne poenitentiam ita levem imponat, ut peccator contemnat peccatum, & ex levitate poenitentiae relabatur liberius ad peccandum.
- 2529 S. Carolus Borromeus in Sacramentali Ambrosiano tit. Instructio poenitentis: Parochus maxime cavebit, ut ne pro peccatis gravibus levissimas poenitentias imponat, id quod & Confessoribus, & poenitentibus periculosum est: cum id a sacris Litteris, & à Concilio de Decretis, & à SS. Patrum sententia alienum sit. Nam divinae Litterae ab iis qui poenitentiam agunt, hoc efflagitant, ut fructus dignos poenitentiae faciant, atque ad Dominum convertantur in jejuniis, & fletu, & planctu. Et vero qui pro peccatis gravibus leves quosdam poenitentiae modos imponunt, hi (inquit canon 38. Concilii II. Cabilon.) consueverunt pulvillos sub omnibus cubito manibus, &c.
- Idem dicit canon 31. Concilii Moguntini sub Rabano. Et canon 32. Concilii Parisiensis VI. Et idem igni tradendos itaque libellos quosdam poenitentiales, quibus leviores quam par erat poenitentiae statuiebantur, ne per eos Sacerdotes imperiti animas decipiant.
- 2530 Ad quod etiam praecavendum, Concilium Turonense III. anni 813. statuit, ut juxta modum peccati poenitentia imponatur. Et Concilium Romanum V. sub Gregorio VII. can. 5. falsas poenitentias dicimus, quae non secundum auctoritatem sanctorum Patrum, pro qualitate criminum imponuntur. Cùmque tempore Communi Imperatoris, quidam Episcopus homicidam leviori quam par erat poenitentia multasset, Lucas, Patriarcha Constantinopolitanus, convocato Episcoporum Concilio, Episcopum illum suspendit. Cùmque se ille excusaret, dicens, licere Episcopo (secundum Canones) canonicas poenitentias diminueri: Synodus respondit, id quidem verum; at concessum non esse arancarum filis ligare, quae triplici ruente alliganda sunt. Sic refert Theodorus Balsamon Comment. in Canon. Epist. S. Basilii.
- 2531 Et ut ad vicina Concilia veniamus, Instructio Christiana (juxta quam populos crudiri jubet Concilium Moguntinum anni 1549.) tit. de satisfact. §. longum. esset, sic habet: " multos tulit aetas nostra, qui consueverunt pulvillos sub omnibus cubito manibus, & faciunt cervicalia sub capite universae aetatis, ad capiendas animas: qui contra Evangelii vigorem, veniae facilitatem promittentes, malitiam hominum in infinitum augent. Nimirum ista diaboli est nociva persecutio, sub falsa securitate animas ad certum interitum venant. Dum enim spe facilis veniae nihil metuitur, scelera feceribus cumulantur. Quod ne

fiat, §. 1. sic temperanda dicit, poenitentiae exercitia, ut molesta sint sensui carnis, & poenam habeant.

Synodus Archidiecefanae Pragensis anni 1605. tit. de poenit. idipsum repetit quod supra dicit canon 38. Concilii Cabilon.

Sed his omnibus majus est quod Concilium Generale Tridentinum ait sess. 4. cap. 8. " debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & poenitentium facultate, salutare & convenientes satisfactiones injungere, ne si forte peccatis connivcant, & indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quaedam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant ergo praeculis, ut satisfactio quam injungunt, sit non tantum ad novam vitam custodiam, & immitatis medicamentum; sed etiam praeteritorum vindictam & castigationem."

Verba sane Confessoriarum formidanda. Quis enim non reformidet alienorum peccatorum participes fieri? Cui dubium esse potest, plurimos Confessorios, vitam alicuius auferre & probare, ob idipsum in focum & periculum damnationis prorurere? non tam ob propria, quam ob aliena peccata, quae dum convenienti satisfactione non castigaverunt, nec emiserunt, eorum participes effici, unà cum ipsis ad inferna descendunt.

§. III.

Tertio probatur ex gravissimis querimoniis, sententisque gravissimorum Cardinalium, Episcoporumque, adversus molliores Confessorios levissimas poenitentias pro gravibus delictis imponentes, necnon adversus poenitentes, qui tales Confessorios querunt.

S. Sanctus Leo Papa epist. 79. de talibus Confessoriaris dicit: abscondenda profus peffera haec a pastoralis vigore poenitentia, quae libet, peccatis aliorum parcendo, non parcat. Terribilius adhuc Hormidas Papa ep. ad univer. Provinc. quae extant sine Poenitentialis Halligarii tom. 5. Biblioth. Patrum: quae est ista nimica benignitas, palpore crimina, & vulnera eorum usque ad diem iudicii incurata servare: verè dico, quia illi est, quibus cum periculosa & falsa misericordia indulgere videmur, cum ante tribunal Christi pro tantis peccatis damnandi advenerint, contra ipsos causas dicturi sunt, dicentes, quod dum aut asperitatem linguæ eorum expavimus, aut falsa blandimenta, & periculosas adulationes ipsorum libenter accepimus, nos eos, dum illis inutiliter indulgemus, in peccatis permavere, aut ipsa etiam peccata auferre permiserimus.

S. Cardinalis Petrus Damiani in suo Gomor. rihano cap. 2. de iis Confessoriaris agent, qui remissius in poenitentia imponenda agebant cum Clericis sepe pollutibus: haec (inquit) impia poenitentia non vulnus amputat, sed, ut augetur, semitam subministrat. Capite etiam 10. 11. & 12. molliores seu remissiores peccatorum castigationes, vana ludibria vocat, & deliramenta, quibus carnales confidunt... & vana se spei securitate delectant. Imo (inquit cap. 11.) figurata sunt diabolica ad decipiendas simplicium animas... cave ab his quicumque es, ne te Sirenum carmen mortiferam suavitate demulceat, ne navis tuae mentis in Scylla voraginis profunda demergat. Et ferm. 70. in poenitentiae virtute caligant oculi plurimorum, qui vel discretionem privatis, vel assentatione seducti, aut reseciunt quid injungant, aut, si sciunt, privatam gratiam praeferrunt veritati.

Jacobus Cardinalis de Vitriaco ferm. 3. Dom. 255. in Albis: si Sacerdos pro jejuniis minus diei ab omni poena criminalium, quae peccator commisit, absol-

vitæ non approbatur in curia cœlesti; sed tam Sacerdos, quàm ille quem indiscretè putat absolvere, in foveam cadunt, &c.

2537 Cardinalis Gropperus in Instructione sua Catholica vehementer redarguit negligentiam imperitiamque plurimum Sacerdotum, in congruis pœnitentiis imponendis, eamque dicit esse causam frequentiorum malorum, & scandalorum, quæ videmus in Ecclesiâ agminatim inundasse. Et ideo p. 231. valdè hortatur Sacerdotes, ut caveant, ne vulneri, dum adhuc pus intus est, parcente manu cicatricem obducant; sed potius, secato eo, & aperto, fortiores pœnitentiæ medicinam, dum omnis putredo evacuetur, infundant. Et addit, eos qui hanc tam necessariam & salutarem curam negligunt.... sanctos & semivivos, non attréllato vulnere, manû spe lactare, eoque impletos, in mortem æternam duraturam, dum impœnitentes manent, nulloque pœnitentiæ fructus edunt, præcipitare.

2538 Cardinalis Bellarminus conc. 9. in Domin. 4. Advent. graviter conqueritur, quòd digna pœnitentiæ opera non solum in moribus nostris, sed vix iam in libris juniorum Casuistarum reperiantur. Et enarratè austerè pœnitentiâ veterum Christianorum, negligentiaque & mollitiè modernorum: unde (inquit) tantus tempor in nobis, tanta segnitier?... nisi ex eo... quòd non intelligimus, nec intelligere cupimus, quid sit Deum offendere? & quid inde sequitur, nisi ut quamplurimi turmatim in gehennam descendant? ejus causam conc. 8. esse dicit nimiam Confessoriorum facilitatem, qui tam satisfacere paratos, quàm non paratos, quasi propria potestate & auctoritate absolunt. Isti suâ imperitiâ & superbiâ corrumpunt populos, & eis verè pœnitentiâ viam præcludunt, &c.

2539 Cardinalis Camuffus in Constitut. Synod. tit. 6. a. 6. sect. 6. nullum abusu Concilia, sanctique Episcopi novissimorum sæculorum tantoperè deplorant, sicut pœnitentiæ relaxationem, cujus non superest nisi exterior superficies, & nomen apud Christianos: eo quòd paucissimi sint Sacerdotes, qui salutare & convenientes imponant, sicut & peccatores, qui eas acceptent. Hunc abusum Sancti pronuntiant causam esse malorum omnium & scandalorum, quæ in dñum Domini turmatim introeunt, omnemque decorem ipsius deformaverunt.

2540 Jonas Episcopus Aurelianensis lib. de Institut. Lat. c. 10. quidam peccatorum suorum consilii, imperitos animarum suarum Medicos expectant, ut sibi ad votum suum pœnitentiæ tempora imponant, & peritos ideo declinant, ne austeriori pœnitentiæ eos addicant. Verùm si peritus Medicus ad morbos corporis pellendos queritur; quandò magis Medicus animæ peritissimus querendus est? Utergo artis medicinæ nescit, dum curare nescit vulnus corporis, non illud minuit, sed majus plerumque incrementum ei addit; ita & imperitus Medicus animarum, dum earum languoribus mederi vult, quia hîs congrua medicamenta nescit adhibere, eosdem languores creditur incrementare. De talibus inquit Deus per Prophetam: vivificabant animas quæ non vivebant, & mortificabant animas quæ non moriebantur. Sunt etiam plerique spirituales Medici, quæ medendi animarum vulnera habent scientiam, sed aut amoris proprii, aut adulationis causâ, errata eorum, qui sibi confessionem peccatorum suorum faciunt, saluberrimè pœnitentiæ rigore serive refugunt. De quibus rursus Dominus per Prophetam: vae (inquit) hîs qui consuunt pulvillo sub omni cubito manûs... Hunc locum Papa Gregorius in Libro Pastorali ita exponit: sub omni cubito manûs ponere, est cadentes à sua veritate animas, atque in hujusmodi se delectatione reclinales blanda adulatione resovere. Quasi enim pulvillo cubitus, vel cervicalibus caput pœnitentis excipitur, cum correptionis duritia peccanti subtrahitur, eique mollioribus favoribus adhibetur, ut in errore Tom. III.

molliter jaceat, quem nulla asperitas contraditionis pulsât. Hi autem qui imperitos adulatores animarum suarum Medicos querunt, vanâ securitate seipsos decipiunt. Ad hoc nempe tales querere solent, ut in pœnitendo penè nihil afflitionis corpus eorum sentiat; præsertim cum Papa Gregorius dicat: caro læta nos traxit ad mortem; afflicta reducat ad vitam.

Guido de Seve, laudatissimus Episcopus Atrabatenfis, in regulis pœnitentiæ, quas Episcopi supra triginta, non sine magnifico elogio, suas fecerunt, reg. 145. " si Confessarii impensius vacarent legendæ Scripturæ sacræ (quæ verus est fons moralis christianæ) ubique deprehenderent, pœnitentiâ conversionis esse sociam. Si vitas lustrarent Sanctorum, ex ipsis nec unum invenirent absque labore salutem consecutum. Si Patres de pœnitentiâ tractantes consulerent, in omnibus rigorem inspicierent. Si Veteres omnes hac de re agentes evolverent, nullum ex ipsis comperirent mollioris erga criminolos præceos paronum. Si ergo mollior quisque Confessarius suum agendi modum conferat cum doctrina Scripturæ, Conciliorum, Patrum, circa qualitatem doloris, & satisfactionis, vel Scripturam, Concilia, Patres damnabit; vel molliorem suum agendi modum, si propriam amet salutem, emendabit. Et reg. 119. sibi Confessarius, sapiens & discretus, persuadere potest, enormia crimina, tam severè olim castigata, sufficienter hodie expiari per satisfactionem, nihil austeri præ se ferentem, pœnitentiâque nihil nisi pœnitentiæ nomen habentem? Et reg. 120. inconceptibile est, quòd cum justis aliâ non pateat salutis via, nisi via crucis, aliâ quis patere velit peccatoribus viam suavem, facilem, placentem, & absque aliâ pœna, nisi quòd a Confessario facti debeant peccata, subsinde publica, de quibus frequenter apud mundanos homines gloriati sunt. "

Talibus Confessariis, seu Medicis spiritualibus (quos magno esse numero supra audivimus ex Petro Damiani, Jona Episcopo Aurelianensi, &c.) se curandos tradere non debent, qui sanitatem animarum suarum toto linceroque corde desiderant. Ipsos namque alloquens Gregorius VII. in v. r. Concilio suo Romano Can. 4. inter omnia vos hortamur (inquit) atque monemus, ut in accipiendis pœnitentiis non ad illos curratis, in quibus nec religiosa vita, nec est consulendi scientia, qui animas hominum magis ad interitum, quàm ad salutem ducunt (teste Veritate, quæ ait: si cæcus cæcum ducat, ambo in foveam cadunt) sed ad eos qui Religione & Scripturarum doctrinâ instructi, viam veritatis & salutis vobis ostendere valeant. Secus facere, an non est insanire? An non insania magna est, Medicis ineptis, seu imperitis, vel adulatoribus, animæ salutem committere? An sane mentis homines talibus committunt salutem corporis? Dicitur tamen in speculo virtutum tit. de confitent. fol. 221. quòd " hujusmodi insanorum magnus est numerus, qui sine discrimine ad Confessarios simplices, & confitentium animas curare negligentes accedunt: id quòd tamen in causa corporis sui mortalis vix facerent. Etenim si infirmi vel sancti forent, morbis & vulneribus suis expertissimum utique, quem invenire possent, Medicum vel Chirurgum exquirent. At verò luxuriosi, superbi, avari, aliique peccatis (quæ vel deserere, vel dignis pœnitentiæ operibus emendare nolunt) impliciti, sui in peccatis similes, saltem simplices; vel adulantes Confessarios querunt, quòd graviores, quæ mittere, pœnitentiâ evitent, fugiuntque sapientes & rectos. Adeoque cæcus cæcum in foveam inferni, vel ut minimum horribilis purgatorii ducit. "

Ecce

Infanos istos acriore Censurâ perstringit B. Henricus Suso lib. 9. de rebus cap. 9. S. quocumque Vincentius Ferrerius Domin. 4. post Trinit. serm. 1. S. de ea virtute in morali: *sunt (inquit) aliqui qui quando debent confiteri, scienter eligunt Confessorem cœcum, sicut sunt usurarius, concubinaris, vindicatori, & similes, dicendo, si ego confiterer tali, qui est multum intelligens, non absolveret me, & scienter vadunt ad bestiam ignorantem. . . .* Et condemnat se, & venientes ad se, quia nescit quid debeat eis injungere. Denique (pluribus aliis dimissis) S. Bernardinus Senensis to. 3. serm. 35. de amore contereute, occurrit in confessione, sicut in mercatoribus, vendentibus pannos ejusdem bonitatis, conditionis & collationis, & unus vendit pannum suum pro majore pretio quam alter: Certè ille mercator habebit majorem concursum, qui vendit minori pretio, quam qui vendit majore. Ita hodie accidit in confessione: quia Confessores qui dant minores penitentias, habent majorem concursum, quam dantes magnas, & sic fit mercatura de penitentia; & isti qui vadunt ad tales qui dant minores penitentias, causâ evadendi bonos Confessores, causâ non habendi congruas penitentias, & magnas, non plus habent contritionis, quam diabolus.

Sapienter verò Hugo Victorinus Erudit. Theol. 1. 2. de Sacram. p. 14. c. 3. observat, propter peccata plurimorum, Deum permittere talem infamiam ipsorum, quodque incidant in Confessarios vel imperitos, vel adulatorem, vel laxiorum opinionamentâ scelerantes. Ibi namque penitentem ab ejusmodi Confessore deceptum, ac eoque conquerentem inducens: *Quare (inquit) factum est ut talem Sacerdotem non habeam, qui dicat mihi hoc quod oportet? Audi quare; propter peccata tua factum est hoc, quibus meruisti ut malum haberet; quibus (si digne judicaretur) hoc merueras ut nullum haberet. Qui (inquit scriptura) regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi (Job 24.) & ego (ait Ezech. 3.) adhaerescere faciam linguam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir objurgans, quia datus exasperans est. . . . Pigrisia tua & negligentia occasionem torporis quaesivit, non correctionem. Et vidit hoc Deus, & dedit tibi secundum eorum tuum, ut non invenires quod non quaerebas accipere.*

§. IV.

Ratio propter quam in Assertionem dixi, Confessarium teneri ad imponendam penitentiam peccatis proportionatam, per se loquendo.

Ratio (inquam) propter quam addidi *per se loquendo*, est quia Confessarius, in satisfactionibus injungendis, non solum habere debet rationem gravitatis, qualitatis, & multitudinis criminum, sed & facultatis penitentium, ut Concilium Tridentinum docet loco citato: *debent. . . Sacerdotes. . . pro qualitate criminum, & penitentiam facultate. . . convenientes satisfactiones injungere.*

Et idè agris ac moribundis, notificatâ penitentiam quam promeruerunt, sufficit injungere patientiam, & voluntatis resignationem in perferendis molestiis agritudinis suæ, uti & in perferenda morte, si Deus sic disposuerit. Sunt etiam nonnulli sani corpore, qui ob continuum laborem (sibi necessarium ad suam, suorumque vitam sustentandam) nec multum orare possunt, nec multum jejunare, nec habent unde elemosynam faciant. Quibus imprudenter Confessarius elemosynas, vel multas orationes (diebus saltem ferialibus) vel multa jejunia imponeret. Ipsi proinde ea solum injungere debet, quæ possunt, hoc addendo, ut laborem suum, & quæcumque sustinent mala, Deo frequenter offerant in remissionem peccatorum suorum.

Nec solum habenda est ratio corporalis facultatis, verum & spiritalis, seu humanæ fragilitatis, ita ut minuenda sit penitentia, dum penitens, non ex voluntatis pertinacia, solave voluntaria mollicie & ignavia, allegat se talem vel talem penitentiam ferre non posse, sed ex eo quod fragilitatis sum conficius, timeat ne sibi animus in ea perferenda deficiat, & ne proinde eam omittat, vel etiam desperet. Tunc (inquam) penitens animandus est quidem, ut hinc potius quam in purgatorio satisfaciatur, ipsi ostendendo criminum ipsius gravitatem, & quantam ob ea peccata promeruit suam, quam si hinc neglexerit, ibi horribiliter cruciandus sit. Verum si nihilominus adhuc in tantum appareat tentatione turbatus, ut omisso, vel desperatio timenda sit, mitius cum ipso agendum, ne quid deterius ipsi contingat, eaque ipsi penitentia imponenda, quam possit & velit adimplere. Tunc enim procedit, quod vulgò dicitur, melius esse penitentem cum minori penitentia mittere in purgatorium, quam cum majori in infernum.

Et ita docent sancti Patres, veteres ac novi. Imprimis Joannes nosse Hierosolymitanus Patriarcha XLIV. homil. 43. oper. imperfecti in Matth. (quod opus Chryostomo tribui solet) super illum locum; *obligant onera gravia, &c. si faciem super humeros adolescentis, quem non potest bajulare, posueris, necesse habet, ut aut faciem ejus, aut sub pondere confringatur: sic & homini, cui grave pondus penitentiae ponitur, necesse est, ut aut penitentiam suam rejiciat, aut suscipiens, dum sustinere non potest, scandalizatus amplius peccet. Tunc itaque, si erramus, medicam penitentiam imponendam, nomine melius est propter misericordiam rationem reddere, quam propter crudelitatem.*

Præclare etiam hac de re agit S. Pater Nilus, S. Joannis Chryostomi discipulus, epist. 3. ad Charicim Presbyterum. Epistolam hanc per extenium recitet Author Temporalis Novatienensis ait. 15. velut luculentum (inquit) monumentum, quo traditur hodierna praxis plurimum Confessariorum, remissio agentium cum peccatoribus quibuscumque, quamlibet magnis, quamlibet, & quantumlibet recidivis, etiam centies post datam Confessario melioris vite fidem fidei gratias, ipsos toties quoties indilate absolvens in solo verbo, quo se contritos afferant, vel levissimas etiam penitentias pro gravissimis delictis passim imponendo. Verum neutram istam praxim ea in epistola tangit S. Nilus, utpote qui non verbum quidem habet sive pro ista, sive pro illa praxi. Legatur, & relegatur animo non preoccupato. Duplicem Charicis Presbyteri in administrando Penitentiam Sacramento durticem nimiam in epistola ista unice reprehendit S. Nilus, & nos cum ipso. Primò in eo quod ore confitentes peccata sua, tametsi corde contrito, & humiliatos nunquam absolveret, nisi condigna satisfactione, ante absolutionem peractâ, eò quod diceret, eos qui, cum opere peccaverint, verbum solum confitentur, a Domino non accipi.

Secundò in eo quod laboriosa penitentiae opera, eaque condigna univ. crim. exigeret ab omnibus, nullam in penitentia impositione habendo rationem fragilitatis & infirmitatis penitentium, sed solum gravitatis peccatorum. Utramque istam durticem cum S. Nilo condemnamus, & nescio quis non condemnner. Sed non idè S. Nilus probat remissioem praxim patii ante memoratam. Nimirum dignissimus ille Magni Chryostomi discipulus non recessit a doctrina tanti Magistri, qui (tametsi mitissimus, de nimiaque indulgentia accutus in Synodo ad Quercum) utramque praxim illam nihilominus improbavit. Posteriores quidem homin.

80. ad populum Antioch. ubi *parem peccatis pœnitentiam* requirit, per se loquendo. Priorem verò supra c. 76. & omnibus locis in quibus emendationem requirit, ad iudicandum de vera pœnitentia, utique homil. 34. in c. 4. Joan. *ea demum est pœnitentia, ne amplius peccemus.* Enimverò *usuvenire soles, ut qui pœnituit verè, corrigat plurima, maximeque facinorosa.* Parenesi pr. ad Theodor. lapsi. *Vera pœnitentia sic est quomodo ager fructifer, aut vinea fecunda, aut arbor fructifera, sem. 7. de pœnit. Non est igitur censenda pœnitentia vera, quæ emendationis fructus non profert.* Unde concludit: *visum fuge, linguam contine, mores compone, vitia vince, virtutem dilige, sanctitatem sequere, & plena est pœnitentia tua.* Verus pœnitens est arbor à Deo plantata; atqui non est arbor à Deo plantata, si *honor fructus non exhibes.* Homil. 24. de arbore fidei à Domino arefacta. Fructus verò præcipuus veræ pœnitentiæ, emendatio est. Et ideo orat. de S. Philogonio, veræ pœnitentiæ hanc asserit conditionem, *ut vacet spiritalibus, ne demum convertamini canis in anorem ad proprium vomitum.* Homil. 41. ad populum Antioch. demonstrat, quòd Petrus egit pœnitentiam quemadmodum oportebat, *quia sic vitis amara, & cetera quæ factum sequuntur similia fecit. Quid enim fecit? Per multa suam ostendit fortitudinem, & animi constantiam.*

Porrò ex his omnibus confectarium est, de mente Chrysolomi, absolvendum non esse consuetudinariam, facillè & citò, ac frequenter criminam repetentem, nisi reipsa emendatum, saltem post violata sæpè promissa futuræ emendationis. Si enim talis non est baptizandus; profectò nec absolvendus. Talem verò baptizandum non esse, docet homil. 32. ad populum Antioch. ubi emendam dicit à Catechumeno pravam malorum consuetudinem, quæ non emendatà, si baptizaretur, timor est non parvus, & periculum non mediocriter, ne rursum ad eadem redeat, & vulnus ipsi fiat de medicina. *Siquis ergo morum vitia non correxerit (inquit) ne baptizetur. . . . ne ad pristinum redeat vomitum. . . . Quod enim oporteat prius pœnituisse, & à prioribus desistisse malis, Scriptura docet Luc. 3. facite fructum dignum pœnitentiæ. Et Act. 2. pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum. . . . Pœnitentiam autem agens non amplius eadem attingat negotia, quorum pœnituit. Propterea namque jubemur dicere, abrenuntio tibi Satana, ne amplius ad ipsum revertamur. . . . Dic ergo continue, abrenuntio tibi Satana: nihil hac tutius voce, si ipsam per opera exhibeamus.* Emendationem igitur per opera exigit à consuetudinariis, priusquam baptizentur. Sacerdotalisque vigorem erga peccatores, nimis frequenter ad solita crimina redeuntes, homil. 7. in cap. 3. Epist. ad Coloss. suo exemplo demonstrandum docet: ita ut ne ob timorem quidem defensionis ipsorum à fide, ipsis parcendum sit: "At sunt (inquit) hæc temporibus plures sectæ, & hæreses, ad quas illi, abdicatà fide Catholica, veluti transfuge defecerunt, si eos acriter urgere perrexeris. Inanis & frigida est huiusmodi obiectio. Virum unum, voluntatem Domini perficientem, mille inquis antefereandum esse, sacræ me Litteræ docuerunt. Nam (amabo) an malles habere mille servos perditos, nebulones, fures? an unum dumtaxat fidelem & benevolum? Eum dubio procul mille improbis & sceleratis antepones. . . . Quisquis ex Ecclesia exire voluerit, exeat sanè: quisquis me incutare, & reprehendere voluerit, reprehendat, per me licet. At palàm & libere profiteor, me neminem ex iis quos arguo, in Ecclesiam ingredi passurum esse. Cùm ad Christi tribunal iudicandus assidero, non estis mihi præsto futuri, nec mihi quidquam profuturus

Tom. III.

est vester in me amor, in ratione, quam tam formidoloso Judici sum redditurus. Pœsumdantur. & exulcerantur omnia, cùm dicit quis: PARCE ILLI PAULULUM, NE SE AB ECCLESIA COMMUNIONE SEGREGET, ET AD HÆRESIM DEFICIAT. IMBECILLUS EST, DEMITTE TE PAULULUM, ET AD EJUS IMBECILLITATEM TE TANTILLUM ATTEMPERA. SED QUOUSQUE TANDEM? SEMEL ET ITERUM, ET TERTIÒ EJUS INFIRMITATI DARE ALIQUID POSSUMUS: SED NON PERPETUÒ. Ecce demud confessor, & ipsissimis Paulli verbis denuntio, quòd si redeam ad vos, me nemini esse parituro. Quando autem vos christianè gerere volueritis, tunc scietis, quantam utilitatem sitis ex hac mea oratione percepturi.

Eodem Magistri spiritui haud dubiè animatus, eadem doctrinà imbutus fuit S. Nilus, respectivè ad peccatores, futuræ emendationis suæ fidem, sapius in confessione datam, perpetuò violantes, maxime consuetudinarios; nec ipsos verè pœnitentes credidit in solo verbo ipsorum, post tot facta contraria, sed ab ipsis requisivit operum, seu effectivæ emendationis cautionem. Nec de ipsis agit cum Chariele, cujus solum redarguit excessum rigoris in eo quòd solam probaret confessionem per multum laboriosa generosæ pœnitentiæ opera, universim improbando eam, quæ solum sit per verba, etiam cum multa humilitate & chrymyni animi pœnitentis conjuncta: ideoque reconciliare noluerat Faustinum, palam confessum peccata, cum multa humilitate, ob id solum, quòd laboriosa pœnitentiæ opera, puta jejunium, vigiliam, humicationem, substructionem sacri, & cineris, elemosynam largam, &c. quæ omnibus universim non magis absolutè necessaria sunt, quam elicia, &c. de quibus supra egimus) non fecisset. Quem merito redarguit, partim quia abundantiori dolore ipsum submergere staderet, contra id quod Apostolus fecerat: partim quia non sola illa opera, seu etiam maiora, calliditatem, & justitiam, & martyrii tolerantiam, & religiose vite institutionem optimam suscipit Deus; sed & tristitiam de peccatis conceptam, & pulsationem frontis, & percussionem pectoris, & genuflexionem, & manuum extensionem, cum dolore cordis, & oscula peccatricis Dominicos lingentis pedes, & lamentabilem peccata deplorantem vocem, & suspirium ex profundo tractum, & fructum laborum consentium nomini Jesu Christi, & lamentationis quiritationem, & stillationem lachrymarum, & cogitationes ejulationem eientes, & considerationem cum dolore clamantem, & elevationem oculorum familiariter ad Deum suspicientium, & sientium, & oris confessionem. Multa autem omnino sunt ex his pœnitentiæ signis, quæ à peccatoribus eduntur, in speciem parva, sed quæ magnam salutem verè de peccatis pœnitentiâ instructis offerant. Vide & magnum Moysen, vel potius Deum per illum lege caventem, ut non tantum boves, & capra, ovesque & capri, & hirci, pro iis qui peccaverunt, offerantur (harum enim rerum copia divitibus affluit) sed multa præterea, rationem habens eorum, quibus facultates animæ imbecilles, parumque à virtutibus confirmatae sunt, quorum nihilominus saluti consultum cupit, infirmitati accommodet se miserorum, ac demittat ad captum ac statum humillum, ne desperet, usque ad columbam & turturam, & parvam mensuram similes, quarum rerum multo viliorum oblationes in locum majorum hostiarum, lex admittit: & tu igitur, ô Presbyter, ne despice, sed potius suscipe & fovè cor contritum & humiliatum. . . non obfirmans animum in sola illa salutis via utique indiscenda, quæ gravibus, & multum laboriosis

Leccc 3

generosa poenitentia fructibus lapsorum peccata redimuntur, compensatione exhibitâ... verum & verba non rejiciens contritorum de peccato suo, & maximâ humilitate aperientium sibi malefacta propria, utpote quæ accipi debent ut signa animi verè poenitentis, quando non eliduntur per signa contraria, seu circumstantias & conjècturas, quibus verbalis fides ipsorum merito reddatur suspecta.

2551 Hactenus S. Nilus, à Catholicis omnibus ea in re procul dubio recipiendus. Cum de fide sit, cordis contriti & humiliati confessionem verbo factam, Deo esse acceptam; nec heroica duntaxat, seu majora opera bona, sed & minora à Deo premiari; denique Deum non rejicere poenitentiam, quamlibet parvam, dummodò sinceram, ex cordeque verè contrito & humiliato procedentem.

2552 Quæ cum ita sint, Confessarius ergo repellere non debet confidentem peccata sua corde verè contrito & humiliato, tametsi gravibus & multum laboriosis generosa poenitentia fructibus parum instructus veniat, eò quòd hactenus non satis attendens ad eorum necessitatem, vel impeditus casu à quadam, vel etiam mollitie animi nimis fluxuà resolutaque, aut multâ negligentia, ea prætermiserit, dummodò de illa sua negligentia, mollitieque (id est delicatâ animi imbecillitate) se humiliter, verèque ac sincerè cõleat, Deo pro peccatis commissis satisfacere paratus, quantum potest, secundùm facultates animæ imbecillit, parumque à virtutibus confirmatus. Talem (inquam) Confessarius repellere non debet, nec ideo præcè se inabsolutum dimittere, quia nondum potest parè peccatis satisfactionem exhibere, sed cor contritum & humiliatum Dei exemplo suscipere, fovere, adjuvare, se miserorum infirmitati accommodando, ac demittendo ad captum humilitatis, ut non depercat, sed paulatim à minoribus ad majora progredientes, post oblatos Deo pilos caprarum, postea generosiores robustioresque, pretiosam byssum, aurum, aliaque præcipuè æstimationis dona majorum operum Deo offerant. Hic est genuinus sensus, scopusque unicus totius illius epistolæ S. Nili. Quam proinde Tempelatis Novaturientis Author pro laxiore doctrinâ sua non produxisset, si majori cum judicio ac discretione considerasset.

2553 Nihil itaque aliud docet tibi S. Nilus, nisi quod Tridentinum supra, in satisfactione utique injungenda, Sacerdotem non solum attendere debere qualitatem criminum, sed & poenitentium facultatem. Et aliquando per accidens melius esse quòd Sacerdos (ut S. Thomas ait quodlib. 3. q. 13. a. 1.) poenitenti indicet, quanta poenitentia esset sibi pro peccatis injungenda, & injungat ipsi nihilominus aliquid, quod poenitens tolerabiliter ferat, ex cuius implerione assuecat ut majora impleat, quàm Sacerdos sibi injungere attentasset. Et hoc est etiam quod S. Raymundus docet l. 3. §. 49. si dicit se poenitere de peccatis, & proponat de cetero abstinere, cum allegans fragilitatem, recusat satisfactionis asperitatem; debet Sacerdos primo ipsum inducere, ut animum habeat paratum ad omnem satisfactionem, ostendendo ipsi magnitudinem peccatorum, quot & quanta bona amisit propter ista peccata, quæ omnia recuperabit per poenitentiam. Ostendat etiam quantam poenam sustinuit Adam, & totum genus humanum, sique in finem sæculi, tanquam modo quia gustavit de pomâ ligni vetitis: quanta ergo poena debetur tanti, qui tu commisisti... Si non potest ad hoc eum inducere, imponat ei talem satisfactionem cum voluntate sua, quam utiliter possit portare, ne forte postea frangendo aeternus peccet. Hoc tamen sanè intellige (ait S. Antonin. 3. p. tit. 16. c. 20.) videlicet si alius ipsum poenitet, & paratum se dicit facere quod debet, sed omni poenitentia (peccatis proportionatum) dicit non posse sufficere... Et debet Confessor, cum minorem poenitentiam debito imponit, innocescere ei, quòd illa im-

posita non est condigna, ne decipiatur, putans ipsam sufficere, atque (ut S. Franciscus Salesius ait in motto ad Confess. instruct. editis c. 8.) ut præscriptam satisfactionem humiliter & serventius impleat. Quam ob causam Salesius ibid. ut plurimum magis expedire dicit, cum poenitentibus benignè & amanter agere (ita tamen ut peccati non aduletur) quam dure & asperè illos tractare. Similiter S. Carolus Borromæus in Instruct. Confess. pro imponenda poenitentia prudens esse debet Confessor, nec ita levem adhibeat, ut clavium potestas inde contemnatur, & ipse peccatorum alienorum evadat particeps; nec ita gravem & diurnam, ut poenitentes ei obsequi recusent, aut acceptam ex integro non exequantur.

§. V.

Satisfit argumentis prætendentium, ex proximè dictis justificari poterunt morem plurimum Confessariorum, poenitentias levissimas possim imponentium pro gravissimis delictis.

Hunc ipsi morem malè putant justificari ex 2554 dictis §. præcedenti. Arguunt enim primò sic: tanta est hodie imbecillitas hominum, ut poenitentias magnas pro delictis, etiam gravissimis, non ferat ætas nostra: procedent igitur faciunt Confessarii, dum (videntes facultatem poenitentium non esse ad portandam magnam poenitentiam) passim non dant nisi levem. Sic arguit Author Pentalogi pag. 137.

Respondeo primò negando antecedens: tantam quippe hodie esse hominum imbecillitatem, ut graves pro gravibus delictis poenitentias non ferat, fictitium est commentum, cuius ego falsitatem, & quamplurimum mecum Confessarii pii & prudentes sapienter experti sumus. Tametsi enim canonicas plurimum annorum poenitentias (quales olim imponebantur) ætas nostra non ferat, vel certe pauciores, qui ferent: needum utque adde degeneravit ætas nostra, quoniam multi & valde multi, cum grandi fructu animarum suarum, in iucrentur ac libenter subeundas poenitentias peccatis suis convenientes, si ad id animarentur à piis, doctis, & zelosis Confessariis, ipsos instructis quanta sit eorum criminum magnitudo, quanta peccando bona amiserint, quæ sua ipsis recuperabit poenitentia; quæ horribilia post mortem luituri sint supplicia, nisi ea redimant congruâ poenitentia; quanta oportuerit pati Adam, & totum genus humanum, pro elu pomâ vetiti; quanta Christum pro satisfactione peccatorum nostrorum, &c. Verum zelus iste, & labor in poenitentibus taliter animandis, in majori parte Confessariorum hodie deficit. Ipsorum proinde vel imperitia, vel modicus zelus, deest utique sacerdotalis vigor, causa est omissionis dignorum poenitentiarum fructuum, in majori parte hominum; causa proinde tam facilis repetitionis criminum, dum Confessarii faciliores sunt in remittendis divinis, quàm humanis injuriis. Defectus itaque, seu omisio dignorum poenitentiarum fructuum (ut verbis utar Cardinalis Gropperi, egregiæ sanctimonie, & ac doctrinæ Viri, Inlit. Cathol. p. 226.) ferè non aliâ ratione, quàm inexcusabilis propterea negligentia, aut imperitia, vel assentione, seu laxiori indulgentia Sacerdotum... in majori parte hominum exolevit: requirit verò vigorem Evangelicum proxiis contraria, pro qua decertamus, veluti res summe necessaria, præsertim hoc deploratissimo tempore, quando omne flagitiorum genus ita ubique sine pudore inundat, ut flagitia vix pro flagitiis habeantur. Et p. 245. sunt qui... existimant populam, præsertim sæculo, & fide & charitate nimis languere, ut non videatur unquam huic vigorem recepturum. Verum longè mihi alia mens est. Equidem, ut quod sentio dicam, quò magis fides, charitasque in hominum cordibus refrigerunt, eò ardentius Sacerdotibus zelosis insistendum puto, ut convenientissimè poeniten-

varum usum in Ecclesiam redactant. Nam cum nequæ non possit id quod res ipsa loquitur, convenientis pœnitentiæ neglecta, simul omnem disciplinam (quæ Religionis fulcrum est) exolevisse, & ejus loco sceleratissima scandala in Ecclesiam agminatim inundasse... Dicant (quæso) isti tam modice fidei, quàm aliâ putent ratione scandala ista... è medio nunquam tolli, & Religionem retineri posse, nisi in usum restituatur, quod neglectam habentis, tantorum est unica causa maiorum. Languet quidem (quod dolendum est) populus fide, & vacat charitate: sed disciplina (Auctore Cypriano...) retinaculum fidei est, custos spei, & nutrimentum charitatis, quâ in Christo manemus, & jugiter in Deo vivimus. Igitur si languentem fidem erigere, & consolidare, si charitatis igniculos in hominibus excitare velimus, hoc tantum restat, ut Ecclesiarum Præsides & Confessarii disciplinam, & imprimis, quæ hujus maxima pars est, pœnitentiâ convenientem restituant, quâ infinita scandala tollent è medio, & innumeras animas, quæ hujus contemptu nunc... relegantur in infernum, Christo lucrificent. Poterant autem non difficulter reducere eam, modo tamen suo munere graviter ac strenuè perfungi velint. Nam cum lege divinâ indicata, ac demandata sit... quamvis à multis, ob crassam ignorantiam, non satis percepta: quid vetat, quominus id quod olim in Ecclesia, non sine maximo fructu usitatum fuit, & quod sacre Litteræ tantopere commendant, imò quod Christus & Apostoli tam serò præcipiunt... in usum revocetur? Siquidem cum nunc omnes Evangelici dici velint, quâ, rogo, fronte respiciant disciplinam Domini sui, præcepta Imperatoris sui, conjuram divinam, & Evangelii legem? siquid desperandum est, magis à Sacerdotum socordia, quàm à populorum languore (cui necesse Sacerdotes debent) desperandum esse videtur.

2557 Respondeo secundò, sicut hodie sunt, sic plures olim fuisse pœnitentes delicatos, & molles, qui dicebant gravem se pœnitentiâ ferre non posse, totque tales sæculo fuisse undecimo, ut S. Petrus Damianus lib. 1. epist. 15. ad Alexandrum II. Pontificem scribat: quis secularium ferat, si vel tria per hebdomadam jejunare præcipiat? modo stomachi lesionem simulant, modo splenis, sive vesicæ lamentantur exitium, modo marcidis pulmonis vitio intercladâ sibi anhelitum conquærantur. Imò non defuerunt eodem sæculo, qui pœnitentiâ sibi impositam causantes nimis gravem, ad alios Confessarios, ut hodie cuttebant, ut leviores impetrarent. Non defuerunt etiam, qui à pœnitentiâ sibi impostâ ad Episcopos appellabant, prout Olibanus Comes (eodem Damiano referente) ad plures Episcopos & Abbates appellavit, à pœnitentiâ sibi per S. Romualdum imposta, quæ nihilominus per ipsos fuit confirmata.

2556 Numquid idcò S. Petrus Damianus justificavit morem Confessariorum leves pœnitentiâ passim dantium pro peccatis magnis? Abit: imò eos redarguit serm. 70. ad populum, velut imperitos, palpones & adulatores, magis gratiam & gloriam hominum querentes, quàm Dei; in pœnitentiæ virtute caligant oculi plurimorum, qui vel discretionem privati, vel assensationem seducti, aut necientiam quid injungant, aut, si sciunt, privatam gratiam præferant veritati.

2557 Secundò arguit idem Author, quòd satisfactio, quam Sacerdos injungit, duo habet. Est enim solutio pro debito pœnitentiæ temporalis. Est & remedium pro peccato vitando. In quantum solutio, esse debet proportionata qualitati criminum. In quantum remedium, accommodari debet facultati pœnitentium. Cæterum, plus debet Confes-

sarius satisfactionem considerare ut remedium, quàm ut solutionem. Quia ut solutio, non est de necessitate salutis: cum possit in purgatorio fieri.

Respondeo primò, satisfactionem sic solutionem esse, ac remedium, ut Sacerdos eam imponens, utrumque præ oculis habere debeat, juxta Tridentinum sess. 14. cap. 8. habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem.

2558 Secundò, Authorem Pentalogi de suo dicere, quòd Confessarius plus debeat considerare satisfactionem ut remedium, quàm ut solutionem: cum neque Scriptura id dicat, neque Patres, neque Tridentinum. Imò contrarium Patres innuunt, dum satisfactionem definiunt, quòd sit quædam dolentis vindicta, &c. Ita Author libri de ver. & fals. pœnit. Sed & Tertullianus l. de pœnit. cap. 6. satisfactionem principaliter considerat ut pretium quo Dominus ventam addicere instituit. Necnon ut compensationem, quâ redimendam proponit impietatem. Et idcò Cyprianus l. 1. epist. 3. satisfactiones vocat redemptrices peccatorum: experientiaque ipsa docet, satisfactionem non esse remedium efficax contra relapsum, nisi castigatio & vindicta sit scelerum commissorum.

2559 Tertio, Authorem Pentalogi, in eo quod addit satisfactionem, ut solutio est, seu pœna & vindicta peccati, non esse de necessitate salutis, nimium consentire cum hæreticis, admittentibus pœnitentiæ necessitatem, quatenus servit ad novam vitam; non quatenus servit ad peccatorum vindictam. Contra quos Catholici docent, quòd licet satisfactio, seu solutio in actu, non sit de necessitate salutis, ut pater in iis, quibus ad id tempus, vel vires non suppetunt: benè tamen satisfactio in voto, sive in proposito. Hoc enim sensu Scriptura & Patres eam necessariam asserunt ad fugiendam venturam iram, ad evitandam gehennam, ad evitandam perditionem æternam, &c. Unde Augustinus serm. 41. de Sanctis: illi qui crimina commisit, si, quantum vivunt, ea redimere pœnitentiæ medicamento noluerint, ad illam ignem, de quo dicit Apostolus (salvus erit, quasi per ignem) venire non poterunt, sed magis illam duram & irrevocabilem sententiam audituri sunt: discedite à me maledicti in ignem æternum. Unde constat, quòd licet solutio possit in purgatorio fieri; non possit, nisi contra Dei legem, usque ad purgatorium voluntariè differri. Vide supra cap. ...

2560 Tertio alii arguunt: satisfactio non est pars essentialis Sacramenti Pœnitentiæ, sed integralis dumtaxat. Ergo necessaria non est, ad hoc ut Sacramentum illud totam suam habeat essentiam. Nec proinde ut habeat effectum.

Respondeo, satisfactionem in actu, sive in executione, non esse partem essentialis Sacramenti Pœnitentiæ: sicut in voto, seu proposito; utpote quod includitur in contritione, ut S. Thomas ait 3. p. q. 90. a. 2. ad 1. Enimverò omnis contritus habere debet votum seu propositum servandi legem Dei. Satisfacere verò pro peccatis est de lege Dei, ut benè Tertullianus de pœnit. cap. 4. quid revolvis? Deus imperat.

2561 Quarto arguunt: Christus non legitur gravem pœnitentiâ magnis peccatoribus imposuisse, ut Magdalena, Zachæus, &c. Igitur nec Confessarii eam imponere debent.

Nego consequentiam. Tametsi enim Christus nullam imposuerit, tantam nihilominus inspiravit, ut Magdalena totâ vitâ eam peregerit vultu in solitudine; Zachæus dimidium bonorum suorum dederit pauperibus, quadruplumque reddiderit iis quos fraudavit.

2562. Quinò arguitur: pœnitentiarum impositio regulari debet spiritu Dei, qui est spiritus dulcedinis ac dilectionis.

Respondeo, sanctos Patres spiritu illo verè dulcedinis ac dilectionis: præ cæteris repletos fuisse; pœnitentias tamen peccatis proportionatas imposuisse. Quia hoc ipsum vera dulcedo ac dilectio est; & praxis contraria, vera est crudelitas, & falsa misericordia. *Non enim erigatur sic lapsus, sed magis impellitur ad ruinam*, ait Cyprianus epist... neque hoc est curare, sed, si dicere verum volumus, occidere, ait Clerus Romanus epist. 31. inter epistolâs Cypriani. Meminerint adversarij veram Confessarij dulcedinem, misericordiam & dilectionem, esse dulcedinem, misericordiam, dilectionemque Patris & Medici. *Pater autem qui parcat virga, odit filium suum. Qui autem diligit illum, instanter erudit*, Prov. 13. v. 21. *Et quis est filius, quem non corripit pater?* Hebr. 12. v. 7. *Quis magis Pater, quam Deus: quem autem diligit Deus, corripit*, Prov. 3. v. 12. Et nonne crudelis est Medicus, dum vulnera, quæ manu parente contrectat, non curat, sed exaggrat, & vulneratum occidit, quem curare deberet? vera e contra dulcedo, ac dilectio est, pœnis incomparabiliter minoribus ab incomparabiliter majoribus inferni & purgatorii suppliciis, sicut & à relapsu pœnitentem liberare, medicinamque curando vulneri convenientem prescribere. Denique Confessarius dispensator est Mysteriorum Dei. Debet proinde imitator esse Dei, qui se dulcis est, ac benignus, ut simul sit justus. peccata castigando. Sic ergo Confessarius æmulator esse debet divinæ benignitatis, ut simul æmulator sit divinæ justitiæ, peccata castigando, ut peccator sentiendo, quid sit Deum offendere, à peccato revocetur, vitiosos habitus contrariis virtutum aëtibz emendet, & imminetent à Domino pœnam à se moveat. Vide Chryostomum hom. 14. in 2. ad Cor. atque ex his omnibus discite duo hæc, benignitatem & virgam, sive misericordiam & justitiam, omnibus animarum Directoribus esse necessariam. Quia benignitas sine justitia, relaxatio est; justitia sine misericordia, est severitas, ait S. Thomas lect. 2. in cap. 6. primæ ad Corinth. *Faciat ergo Sacerdos quoddam temperamentum ex misericordia & severitate* (ait opusc. 68. de offic. Sacerd.) *ut pœnitentia non sit nimis dissoluta, nec nimis rigida, &c. Ut autem Sacerdos ad ista doctus sit, meditabitur Scripturas, & dicta Sanctorum, in quibus ista inveniet.*

CAPUT CCVII.

Confutatur opinio Arsdckini Theol. tripart. tom. 2. p. 2. tract. 3. cap. 5. ad questionem: quanta pœnitentia videatur proportionata pro uno mortali ordinario, respondentis: justam fati pœnitentiam esse v. g. Coronam quinque Decadum.

2563. **H**Anc opinionem vocat ipse communem. Nec putat necessarium, imponere graviores illi, qui non videtur aliter compescendus v. g. à frequentibus pollutione, aut alio simili. Hoc enim solum dicit esse consultum. Solum proinde esse de consilio, non de præcepto. Et quasi hoc dicendo, multum dixerit, istud addit temperamentum: non debet tamen hæc quantitas pœnitentiæ crescere aequaliter, crescente numero peccatorum, quasi necesse foret injungere pro decem mortalibus, v. g. decem pollutionibus, vel fornicationibus, decem Coronas, &c.

2564. Veram opinio ista videtur nimis laxa, atque factis Litteris, Conciliis, Patribus, Ecclesiæ menti, rationique & æquitati contraria: idque facile

perspiciet, quisquis apud se perpendit, quænam hodie mortalia sint ordinaria, adulterium utique, fornicatio, incestus, mollicitas (in qua ipsemet Arsdckinus exemplificat) blasphemia, sacrilegium contra votum castitatis, perjurium, superbia, avaritia, ebrietas, rixæ, & similia, quæ cum miserabili hoc sæculo frequentissima sint, prohi dolor! ordinaria sunt.

Ergone satis justam & proportionatam pro uno adulterio, vel saltem pro una fornicatione, vel mollicitate, vel blasphemia, pœnitentiam Confessarius imponit, dum quinque decadum pœnitentiam imponit? Istante per consequens praxis communis? si ita est, vel hinc patet evidenter, communem hodie plurimorum in Ecclesiâ praxim & doctrinam, non esse doctrinam Ecclesiæ, nec praxim. Cum praxis & doctrina ista non minus aliena sit ab Ecclesiæ mente & doctrina, quam à factis Litteris, Patribus, & Conciliis. *Pro gravibus namque peccatis levissimas pœnas imponere...* à sacris Litteris, & à Conciliorum Decretis, & à sanctorum Patrum sententiâ alienum est, ait sanctus Carolus Borromeus in Instructionibus pœnitentiæ. Ecclesiis quoque doctrinam & mentem discere nos oportet ex Rituali Romano, & Tridentino. Quid dicit Ritualis? quid Tridentinum? *videat Confessarius, ne pro peccatis gravibus pœnitentias levissimas imponat, ne, si forte peccatis conniveat, alienorum peccatorum participet effectus.* Pro uno verò adulterio, vel fornicatione, vel mollicitate, vel blasphemia, non nisi quinque decadum recitationem injungere, si non est pœnitentia respectivè levissima; quænam talis erit? An sola recitatio unius, vel trium, vel quinque Patris & Ave? At ista est levissima pœnitentia pro venialibus, præsertim isto in genere gravioribus. Quomodo magis recitatio quinque decadum pro dictis mortalibus?

Sed & Ecclesiâ per Tridentinum declarat se velle, ut pœnitentiæ, per se loquendo, imponantur pro criminum gravitate, idque ratio & æquitas haud dubiè postulat, postulant & sacra Litteræ, Concilia, & sancti Patres, ut vidimus cap. præcedenti §. 1. & 2. Talem verò esse quinque decadum pro uno adulterio, vel fornicatione, vel mollicitate, vel blasphemia recitationem, ridiculus sit qui affirmet. Similiter Scripturæ sacre, cum de pœnitentiâ loquuntur, ubique cinerem & cilicium commemorant, & nunc planctum amarum, nunc luctum unigeniti adhibendum esse docent, inquit Bellarminus n. 2511. relatus. Denique peccatorum vindictam exigunt, & fructus dignos pœnitentiæ fructus, pro commisso adulterio, fornicatione, mollicitate, blasphemia, quinque decades recitare! Et numquid austerum istud est cilicium, molestumque jejunium? numquid luctus unigeniti, amarique planctus insigne argumentum?

Denique opinionem Arsdckini patenter alienam esse ab Ecclesiæ mente, doctrinamque Sanctorum, duplici alio demonstratur argumento. Primum ex eo quod ad faciendos dignos pœnitentiæ fructus, seu pœnitentiam justam, proportionatam, convenientem, Ecclesiâ & Sanctis docent faciendâ esse contraria peccatis commissis, v. g. carnis macerationem pro peccatis carnis, eleemosynam pro commissa avaritia, &c. prout ostendam cap. seq. Pro commissa fornicatione numquid egregia carnis maceratio, quinque decadum recitatio?

Secundò ex eo quod sola ista pœnitentiæ iusta sint & proportionata, spectatâ presentis temporis conditione, quæ idoneæ sunt ad consequendos fines quos in pœnitentiâ impositione Ecclesiâ, cum SS. Patribus, immò cum Spiritu sancto intendit. Atqui juxta Tridentinum, Ritualeque Romanum, intendit primò ut pœnitentia non sit tantum